

Rubrika je společným projektem Deníku a internetové právní poradny Právní linka

Nový občanský zákoník a změny, které přináší

PETR KAUSTA

Autor je advokát z advokátní kanceláře Kausta & Zientková & partneři.

SLOVO PRÁVNÍKA...

Dědické právo v novém občanském zákoníku doznalo velkých změn. Původní občanský zákoník upravoval materii dědického práva v rámci 44 paragrafů, oproti tomu nový občanský zákoník věnuje dědickému právu hned 246 paragrafů. Nová právní úprava posiluje vůli zůstavitele a jeho volnost při výběru dědice. Vrací se také tradiční instituty, které zde fungovaly za první republiky (např. odkaz či náhradní dědictví). Nová právní úprava například zavádí nově i institut zřeknutí se dědického práva. Osoba, která by jinak po smrti zůstavitele byla dědicem, se může zříct svého práva na dědictví, a to smlouvou se zůstavitelem. Smlouva musí být pořízena ve formě notářského zápisu. Zříci se také dědictví ve prospěch jiné osoby.

KDE V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU PRÁVNÍ ÚPRAVA DĚDICTVÍ NALEZNETE?
§ 1475–1720 v části třetí, hlavě třetí, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Piješ? Hraješ na automatech? Nedědíš!

Příběh ze života

Pan Malina měl tři syny. Nejstarší z nich byl Jaromír, kterého měl otec velmi rád, neboť se dobře učil. Po vysoké škole si našel dobré zaměstnání a s otcem vždy udržoval dobré vztahy. Druhý syn Vladimír nebyl sice v učení tak dobrý jako Jaromír, ale byl zase velmi manuálně zručný a pracovitý a už od malička velmi rád otci pomáhal na statku. Po získání výučního listu si zařídil malou stolařskou dílnu. I tohoto syna měl pan Malina rád, protože kdykoli potřeboval něco opravit, mohl se na něj vždy spolehnout.

Nejmladším synem byl Slavomír, kterého nebyla ani škola a ani práce. Slavomír se nejraději poplakoval s kamarády, se kterými ve velkém popíjel alkohol a oddával se drogám. Stávalo se často, že Sla-

vomír v opilosti nebo pod vlivem drog slovně i fyzicky otce napadal. Jednoho dne to došlo tak daleko, že otce úmyslně udeřil pěstí do obličeje, v důsledku čehož otec spadl ze schodů a přitom si zlomil nohu, klíční kost a dva obratle. Zranění si vyžádalo pět měsíců léčení. Jelikož byl Slavomír v době činu čtrnáctiletý, nebyl za svůj čin trestně odpovědný. Toto jednání však otec Slavomírovi nikdy ne-

odpustil. S přibývajícím stářím pan Malina přemýšlel, jak by mohl ještě za života naložit se svým majetkem.

Před několika lety totiž daroval Jaromírovi pozemek s rekreační chatou, proto mu přišlo nespravedlivé, aby ještě dědil statek, když další syn Vladimír od něj ještě nic nedostal. Pan Malina si také přál, aby po něm nic nedědil jeho syn Slavomír, a proto se s tímto problémem svěřil internetové právní poradně www.pravnilinka.cz.

www.pravnilinka.cz

Rada pro pana Malinu

● Pan Malina může formou notářského zápisu se synem Jaromírem sepsat smlouvu o zřeknutí se dědického práva ze strany Jaromíra ve prospěch bratra Vladimíra (§1484). V takovém případě by již Jaromír nedědil.

● Pokud jde o syna Slavomíra, pak pan Malina nemusí činit nic, neboť ten je vyloučen z dědického práva, protože se na otci dopustil činu povahy úmyslného trestného činu a otec mu jeho čin nepromínil (§1481).

CO JE NOVÉHO V OBLASTI DĚDICTVÍ?

VZDÁNÍ SE DĚDICTVÍ

Nový občanský zákoník nově zavádí institut vzdání se dědictví (§1490). Dědic, který dědictví neodmítl, se jej může před soudem v řízení o pozůstalosti vzdát ve prospěch druhého dědice. Podmínkou však je, aby s tímto uvedením dědic souhlasil.

DĚDICKÁ NEZPŮSOBILOST

Nový občanský zákoník upravuje, kdy je dědic z dědického práva vyloučen (§1481).

Jednak je z dědického práva vyloučen ten, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu nebo zavazeneho činu proti zůstavitelově poslední vůli, zejména tím, že zůstavitele k projevu poslední vůle

donutil nebo lstivě svedl, projev poslední vůle zůstavitele překazil nebo jeho poslední pořízení zatajil, zfalšoval, podvrhl nebo úmyslně zničil. Pokud však zůstavitel jinak nezpůsobilému dědici jeho čin výslovně promíne, dědicem se stane.

Další důvod dědické nezpůsobilosti spočívá v domácím násilí. Pokud probíhá den zůstavitelovy smrti řízení o rozvod manželství zahájené na zůstavitelův návrh podaný v důsledku toho, že se manžel vůči zůstaviteli dopustil činu naplňujícího znaky domácího násilí, je zůstavitelův manžel vyloučen z dědického práva jako zákonný dědic.

Třetí důvod dědické nezpůsobilosti se týká vztahu mezi rodičem a di-

tětem jako zůstavitelem. Byl-li rodič zbaven rodičovské odpovědnosti proto, že jí její výkon zneužíval, nebo že výkon rodičovské odpovědnosti z vlastní viny závažným způsobem zanedbával, je vyloučen z dědického práva po dítěti podle zákonné dědické posloupnosti.

VYDĚDĚNÍ

V rámci vydědění nový občanský zákoník nepřináší podstatné změny, nicméně konkretizuje dosavadní zákonné důvody a přidává dva navíc (§ 1646, odst. 2 a § 1647). Vydědění je institut, který může využít zůstavitel proto, aby vyloučil některého ze zákonných dědiců z dědického práva (§ 1649, odst. 2). Prohlášení o vydědění může být na samostatné listině nebo může být součástí závěti.

NEZAPOMEŇTE

- ◆ Dědická nezpůsobilost vzniká ze zákona, jakmile je naplněn jeden ze zákonných důvodů.
- ◆ Pokud je některý ze zákonných dědiců vyloučen z dědického práva pro dědickou nezpůsobilost, může dědic zůstavitel za života takové jednání dodatečně výslovně prominout. Tím je dědic umožněno dědit.
- ◆ Zřeknutí se dědického práva lze učinit pouze za života zůstavitele.
- ◆ Odmítnout dědictví lze do jednoho měsíce ode dne, kdy soud dědice vyrozuměl o jeho právu odmítnout dědictví. Má-li dědic jediné bydliště v zahraničí, je tato lhůta tříměsíční.
- ◆ Vzdát se dědictví lze v průběhu řízení o pozůstalosti. Vzdát se dědictví lze pouze ve prospěch druhého dědice za předpokladu, že s tím druhý dědic souhlasí.
- ◆ Vydědit nepominutelného dědice lze pouze ze zákonných důvodů.
- ◆ Zřeknutí se dědického práva lze i ve prospěch jiného dědice, podobně jako u vzdání se dědictví.

DOPORUČENÍ Z PRAXE

- ◆ Listinu o vydědění, případně závěť, doporučujeme sepsat ve formě notářského zápisu a u notáře také uschovat. Mnohdy se stává, že tyto listiny nelze dohledat proto, že je zůstavitel uložil na dědicům neznámé místo.

SLOVNÍK PRÁVNÍCH POJMŮ

POZŮSTALOST – tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci.

DĚDICTVÍ – ta část pozůstalosti, která skutečně na dědice přejde.

VYDĚDĚNÍ – zůstavitelova vůle, se kterou je spojeno odnětí dědického práva pro některý ze zákonných důvodů.

DĚDIC – je ten, komu náleží dědické právo.

NEPOMINUTELNÝ DĚDIC – jsou děti zůstavitele, a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci.

K tématu

Nepominutelného dědice (dítě zůstavitele) však může zůstavitel vydědit pouze na základě důvodů uvedených v zákoně, a to toho, který zůstavitel:

- neposkytl potřebnou pomoc v nouzi – například ve stáří nebo nemoci
- o zůstavitele neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevoval měl
- byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze – například pro násilnou trestnou činnost
- vede trvale nezřízený život – například se oddává dlouhodobě návykovým látkám, hraje na automatech nebo se věnuje prostituci
- kteřý je nezpůsobilý dědit, a proto je z dědického práva vyloučen
- kteřý je tak zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že tu je obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl – např. potomek všechny peníze utratil za hrací automaty a je důvodná obava, že by s dědictvím naložil podobně

INTERNETPORADNA

Můžete mi prosím vás napsat, jak jsou rozlišeny jednotlivé stupně pro příznání příspěvku na péči a co musí žadatel na jednotlivé stupně splňovat?

Na tuto oblast je nutné podívat se z hlediska zák. 108/2006 Sb., o soc. službách, konkrétně § 9 a 11. Co se týče stupňů příspěvku na péči jsou celkem čtyři. Od lehké až po úplnou závislost. Vyšší příspěvku upravuje právě zmíněný § 11 zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

- 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 6 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Co se týče oblastí, které jsou posuzovány, upravuje zmíněný § 9 výše uvedeného zákona. Pro posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní úkony v deseti oblastech každodenního života:

- 800 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),

Nevíte si rady? Deník vám pomůže

- Máte zdravotní postižení a potřebujete odbornou konzultaci?
- Máte problémy v zaměstnání?
- Potřebujete radu, jak se poprat se závislostí?
- Potřebujete radu od psychologa?

Pošlete svůj dotaz na poradna.olomoucky@denik.cz a my zajistíme odpověď odborníka.

čtete v Deníku každý týden

● Orientace (orientovat se zrakem, sluchem, pomocí psychických funkcí)

● Komunikace (dorozumět se a porozumět – mluvenou řečí i psanou zprávou)

● Stravování (stravu naporcovat, najíst se a napít se, dodržovat dietní režim – dietu)

● Oblékání a obouvání (vybrat si oblečení a obutí, oblékat se, obouvat se, svlékat se a zouvat se)

● Tělesná hygiena (umývat si obličej, ruce a celé tělo, česat se, péče o ústní hygienu)

● Výkon fyziologické potřeby (používat WC, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky)

● Péče o zdraví (dodržování stanoveného léčebného režimu, ošetrovatelská opatření)

● Osobní aktivity (stanovit si a dodržet denní režim, zapojit se do aktivit odpovídajících věku)

● Péče o domácnost (nakládat s penězi, obstarat si nákup potravin, nosit běžné předměty)

Bc. Jitka Šrůtková
o.s. InternetPoradna.cz

Na univerzitu dorazilo 31 tisíc přihlášek. Někde je stále přijímají

Střední Morava – Všeobecné lékařství, právo ale i psychologie. To jsou tři nejžádanější obory Univerzity Palackého v Olomouci, na které přijímají největší počet přihlášek. Uchazeči o studium už na univerzitu zaslali 30 834 přihlášek ke studiu v příštím akademickém roce. Číslo však není konečné, na některé obory se lze stále ještě hlásit.

Nejvíce přihlášek přišlo na fakulty s širokou škálou oborů, tedy filozofickou a pedagogickou. Každá z nich registruje více než osm tisíc přihlášek. V porovnání s loňskem přijala vyšší počet přihlášek lékařská, přírodovědecká a fakulta tělesné kultury.

Lékařská fakulta se svými top obory Všeobecné lékařství a Zubní lékařství eviduje oproti minulému roku o pět set přihlášek více. „Vysoký počet uchazečů o studium na Univerzitu Palackého v Olomouci, který letos pravděpodobně opět překročí číslo třicet jedné tisíc, svědčí o stabilním zájmu o nabízené studijní obo-

Největší zájem je o medicínu

Střední Morava – Nejžádanějším oborem na Univerzitu Palackého je Všeobecné lékařství na lékařské fakultě. Univerzita Palackého registruje téměř 2500 přihlášek na tento obor.

Velký zájem je také o obor Právo na právnické fakultě. Ke studiu se přihlásilo téměř 1700 uchazečů. K atraktivním oborům patří také Psychologie na filozofické fakultě. Letos o tento obor projevilo zájem téměř třináct set uchazečů.

Mezi vysoce atraktivní stále patří obory Zubní lékařství, Učitelství pro mateřské školy či Právo ve veřejné správě. Škola budoucím vysokoškolákům nabízí přes 300 oborů. (paš)

ry i atraktivnosti studia na univerzitě.“ uvedl Vít Zouhar, prorektor pro studijní záležitosti.

Číslo přihlášek podaných ke studiu na olomouckou vysokou školu stále není konečné. V nabídce totiž jsou obory, na které se lze hlásit i po 28. únoru. Například tak až do 23. května se uchazeči mohou hlásit ke studiu doktorského studijního programu Ošetrovatelství, a to v prezenční i v kombinované formě.

Prodloužený termín se týká také dvou oborů na Cyrilometodějské teologické fakultě – bakalářského oboru Charitativní a sociální práce a bakalářského oboru Mezinárodní humanitární a sociální práce, které fakulta nabízí ve spolupráci s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální. Podat si přihlášku na tyto obory je možné do 30. dubna.

Na celkových osmi fakultách univerzity Palackého studuje dohromady přes 24 tisíc studentů, což tvoří celou pětinu obyvatel města Olomouce. (paš)

VZPOMÍNEJ

Vzpomínejte na ty, které jste měli rádi, zapalte jim svíčku na našem novém webu.

vzpominej.cz